

поліції та спецслужбам в Німеччині та інших країнах. Чи достатньо цих зусиль? Чи достатньо добре ми організовані? У мене є на цей рахунок сумніви. Особисто я належу до тих, хто вважає, що нам в Європі потрібен аналог ФБР» (Гасанов И. Европе нужен аналог ФБР — Ишингер [Електронний ресурс] / Илькин Гасанов. — 2017. — Режим доступу до ресурсу: <https://ru.ahar.az/news/politika/135069.html>).

Тобто попри усі заходи щодо активної протидії злочинності, у тому числі й тероризму, Європа все ж таки має деякі проблеми з реалізацією правоохоронної діяльності як на території окремої держави, так і на міжнародному рівні.

Отже, можна зробити висновок, що цілковитої аналогії органів країнам Європи із ДБР на даний момент не існує, саме чому однозначної відповіді на питання дослідження ще зостається відкритим. Для вирішення проблеми відсутності сформованої організації протидії злочинності у порівнянні з ДБР та ФБР можна розглянути таку тезу вже колишнього міністра внутрішніх справ Німеччини Томаса де Мезьєра щодо поліпшення ситуації, однією з пропозицій якого — об'єднати земельні відомства з охорони конституції в одну структуру.

Науковий керівник: старший викладач кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія» *Нестерчук Лілія Петрівна*.

Чорнодід А. В.

студентка 1-го курсу факультету міжнародно-правових відносин
Національного університету «Одеська юридична академія»

ДЕРЖАВНЕ БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ В УКРАЇНІ ТА ФЕДЕРАЛЬНЕ БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ У США: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ

У різних країнах світу організація протидії корупції дуже відрізняється. Спроби реформування органів, що направлені на протидію корупції робилися різноманітними шляхами: радикальними, як у Грузії (оновлення правоохоронних органів, апарату держави, ліквідація і скорочення корупційних функцій) або ж утворенням спеціальних антикорупційних органів як у пострадянських прибалтійських країнах.

Із часу проголошення незалежності Україна перебуває у процесі реформування органів державної та місцевої влади, форм та методів їхньої роботи, територіальної організації влади та ін. Наразі в Україні

проходить формування нових інституцій, одним і з них є — Державне бюро розслідувань (надалі — ДБР), тому дослідження питань, які пов'язані із структурою і повноваженнями, нормативним регулюванням його подальшої діяльності є досить актуальним. Також не менш важливим для реформування правоохоронної системи є дослідження досвіду зарубіжних країн, особливо тих, де функціонує аналог ДБР.

У США Федеральне бюро розслідувань (далі — ФБР) було утворено ще в 1908 році в якості спеціального розшукового підрозділу у складі федерального департаменту юстиції. Функції та повноваження ФБР змінювались відповідно до вимог суспільства. Так, на початку свого існування і до 1914 року ФБР здійснювало переважно поліцейське розслідування порушень антимонопольного законодавства, спрямованого на протидію торгівлі людьми. З 1934 року повноваження ФБР були розширені, з того часу ФБР почало займатись розслідуванням таких злочинів, як убивство чи напад на державного службовця; втеча з одного штату до іншого з метою уникнути пред'явлення обвинувачення; розбійні напади на банківські установи; порушення регламентації продажу та зберігання вогнепальної зброї тощо (Корнієнко М. В. Протидія організований злочинності в країнах ЄС та США. — К., 2002. — С. 118).

В чинному законі України «Про державне бюро розслідувань» зазначено, що Державне бюро розслідувань є центральним органом виконавчої влади, що здійснює правоохоронну діяльність з метою запобігання, виявлення, припинення, розкриття та розслідування злочинів, віднесених до його компетенції (Про державне бюро розслідувань: Закон України від 12.11. 2015 р. № 794-VIII [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/794-19/paran6#n6>). Досить цікавим є порівняння саме організаційної побудови ФБР у США та ДБР в Україні. Проаналізувавши систему ДБР в Україні можна зазначити, що до її складу входять центральний апарат, територіальні органи, спеціальні підрозділи, навчальні заклади та різноманітні науково-дослідні установи. У складі ДБР також діють оперативні, слідчі та інші підрозділи. Не менш важливим є те, що директор Державного бюро розслідувань за погодженням з Кабінетом Міністрів України затверджує організаційну структуру ДБР.

До системи ж ФБР у США входять наступні структурні елементи: Штаб-квартира, що знаходиться у Вашингтоні (до неї входять 4 служби та 10 управлінь), також регіональні управління (56 відділень на місцях у великих містах США і понад 400 агентств-резидентів у маленьких містах по країні. Також у більше ніж п'ятдесяти країнах світу ФБР має власні представництва. Основу організаційно-штатної структури ФБР становлять 15 відділів: 1) Офіс з питань працевлаштування; 2) Офіс генерального юрисконсульта; 3) Офіси професійної

дисципліни; 4) Офіс громадських відносин і зв'язків з Конгресами; 5) Відділ адміністративного обслуговування; 6) Відділ контртероризму; 7) Кримінальний слідчий відділ; 8) Інформаційний відділ кримінальної юстиції; 9) Фінансовий відділ; 10) Відділ інформаційних джерел; 11) Інспекційний відділ; 12) Сервісний слідчий відділ; 13) Лабораторний відділ; 14) Відділ національної безпеки; 15) Відділ підготовки. Важливим елементом системи ДБР є служби, які входять до її складу: Інформаційна служба кримінального правосуддя; Група реагування на критичні надзвичайні ситуації; Лабораторна служба; Академія; Служба технологій операцій; Служба управління документацією (FBI. Federal Bureau of Investigation [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.fbi.gov/>).

Тож, можна сказати, що система ФБР у США налічує більшу кількість структурних підрозділів порівняно з тим, що зазначено законом України «Про Державне бюро розслідувань». Правильно буде вважати, що це тісно пов'язано із розмірами країни, національними особливостями та кількістю населення.

У порядку призначення директора ДБР та ФБР є деякі схожі риси. В Україні директор ДБР призначається Президентом України за поданням Прем'єр-міністра відповідно до подання комісії з проведення конкурсу на зайняття посади директора ДБР. А у США президент лише за згодою Конгресу може призначити Директора ФБР. Строк повноважень директора ДБР становить — 5 років, але цю посаду можна обіймати не більше 2 роки поспіль (загалом 10 років), а строк повноважень директора ФБР становить — 10 років.

Як підсумок слід сказати, що в організаційній побудові, правовому статусі та повноваженнях директора ФБР у США та ДБР в Україні є досить багато спільних рис, проте, наявні також і відмінні риси, перш за все, стосовно структурних елементів та підслідних їм злочинів. На наш погляд, було б добре врахувати при утворенні такого правоохоронного органу, як ДБР, досить вдалий та позитивний досвід США, так як саме ця країна визнана світом як сильна та незалежна держава, яка здатна досить добре забезпечувати зовнішню та внутрішню безпеку і є не менш відомою у боротьбі зі злочинами. Та, на превеликий жаль, суцільне копіювання іншої системи не буде ефективним та вдалим для українських реалій, тож при утворенні, формуванні та реформуванні ДБР потрібно врахувати національні особливості та досвід зарубіжних країн.

Науковий керівник: асистент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», кандидат юридичних наук *Деменчук Марина Олександрівна*.